

Inspektion af Frilandsmuseet
den 19. september 2012

ENDELIG

Dok.nr. 12/03259-12/LF

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	3
2. Det retlige grundlag for Folketingets Ombudsmands vurderinger	4
3. Generelle forhold	7
3.1. Museumsloven	7
3.2. Museer & tilgængelighed	7
3.3. Frilandsmuseet.....	8
4. Tilgængelighedsforholdene.....	9
4.1. Frilandsmuseets hjemmeside	9
4.2. Ydre adgangsforhold.....	10
4.2.1. Handicapparkering ved hovedindgangen	10
4.2.2. Parkeringsforhold ved den nordlige indgang (fra I.C. Modewegs Vej)	12
4.2.3. Portbygningen	12
4.3. Restauranten.....	12
4.4. Butikken – alternativ indgang til butik og restaurant	14
4.5. De fire gårde anbefalet på hjemmesiden	17
4.5.1. Gård fra Ostenfeld, Sydslesvig (nr. 4 på kortet).....	18
4.5.2. Hovedgård fra Fjellerup, Djursland (nr. 25 på kortet)	18
4.5.3. Gård fra Ejderstedt, Sydslesvig (nr. 31 på kortet).....	20
4.5.4. Gård fra Sdr. Sejerslev, Sønderjylland (nr. 32 på kortet).....	20
4.5.5. Sammenfatning – de fire gårde.....	20
4.6. Kniplieskolen fra Nr. Sejerslev, Sønderjylland, stationsbyen mv.....	21
5. Den centrale spiseplads.....	22
6. Handicappoletter	23
7. Festpladsen.....	26
Opfølgning	27
Underretning	28

Bilag: Kort over Frilandsmuseet (2 sider)

1. Indledning

Efter § 7, stk. 1, i ombudsmandsloven (lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand) omfatter ombudsmandens kompetence alle dele af den offentlige forvaltning. Efter lovens § 18 kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed samt ethvert tjenestested, der hører under ombudsmandens virksomhed. Folketingets Ombudsmand foretager løbende inspektioner af offentlige institutioner, f.eks. fængsler, arresthuse, psykiatriske afdelinger og sociale bosteder.

Folketinget vedtog den 2. april 1993 beslutningsforslag B 43 om ligestilling og ligebehandling af mennesker med handicap med andre borgere. Folketinget bad ved beslutningen Folketingets Ombudsmand om at "følge udviklingen i ligebehandlingen og eventuelt meddele påtale, hvor dette er muligt inden for ombudsmandens kompetence". Beslutningsforslaget er gentaget i forbindelse med Folketingets gennemførelse i 2010 af FN's handicapkonvention (jf. folketingsbeslutning B 15 af 17. december 2010).

Folketingets Ombudsmands varetagelse af spørgsmålet om ligebehandling af mennesker med handicap består i behandling af klager fra borgere eller handicaporganisationer. Derudover iværksætter Folketingets Ombudsmand af egen drift undersøgelser på området. Generelle initiativer er taget i forhold til en række ministerier og styrelser samt nogle kommuner. Herudover er der etableret et løbende samarbejde med myndighederne på handicapområdet og med Danske Handicaporganisationer.

Folketingets Ombudsmand foretager, som en del af den virksomhed, der primært vedrører mere generelle forhold, inspektioner af nogle offentlige bygninger særligt med handicaptilgængelighed for øje. Inspektionerne omfatter normalt bygningernes tilgængelighed for alle brugere af bygningerne. Formålet med inspektionerne er dels generelt at følge udviklingen på området for tilgængelighed for mennesker med handicap og derved indvinde erfaringer vedrørende det mere generelle arbejde på området, dels i konkrete tilfælde at påpege fejl og mangler, hvor det er nødvendigt. I dette formål ligger tillige et ønske om – i overensstemmelse med den nævnte folketingsbeslutning – at skabe opmærksomhed om området.

Folketingets Ombudsmand udsender hvert år en redegørelse om arbejdet på området i det seneste år. Redegørelsen er for en stor dels vedkommende bygget op på grundlag af de enkelte artikler i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.

Som et led i Folketingets Ombudsmands virksomhed på dette område foretog ombudsmanden den 19. september 2012 inspektion af Frilandsmuseet i Virum, der organisatorisk hører under Nationalmuseet. Til stede under inspektionen var Frilandsmuseets direktør. Under inspektionen bidrog også andre af Frilandsmuseets ansatte med oplysninger mv.

Under inspektionen blev Folketingets Ombudsmand bistået af en juridisk medarbejder, der er kørestolsbruger og handicapkonsulent hos ombudsmanden.

Frilandsmuseet blev bl.a. udvalgt som genstand for inspektion ud fra kriterier vedrørende betydningen af tilgængelighed for borgere med handicap og i fortsættelse af en tilsvarende inspektion den 2. oktober 2009 af Nationalmuseets hovedafdeling i Prinsens Palæ i København – jf. inspektionsrapport af 2. februar 2010 og efterfølgende opfølgingsrapporter, som kan læses på ombudsmandens hjemmeside (www.ombudsmanden.dk).

En yderligere grund til at vælge Frilandsmuseet som genstand for inspektion var, at museets hjemmeside indeholder oplysning om, hvilke af museets bygninger der er helt eller delvist tilgængelige for kørestolsbrugere.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Frilandsmuseet og Kulturministeriet, for at myndighederne kunne få lejlighed til at fremkomme med eventuelle bemærkninger om faktiske forhold, som rapporten måtte give anledning til. Frilandsmuseet har fremsat en enkelt sådan bemærkning, som er indarbejdet i denne rapport.

2. Det retlige grundlag for Folketingets Ombudsmands vurderinger

Siden den 1. februar 1978 har der i byggelovgivningen (bygningsreglementet fra 1977) været fastsat handicapkrav med det formål at sikre, at bebyggelserne kan benyttes af alle, også af personer, der – midlertidigt eller permanent – har gangbesvær eller må benytte kørestol, eller hvis orienteringsevne på anden måde er nedsat. I de senere bygningsreglementer er der kommet yderligere krav, der generelt tilgodeser bygningsers tilgængelighed.

De nugældende regler for handicaptilgængelighed følger af byggeloven (lovbekendtgørelse nr. 1185 af 14. oktober 2010) med tilhørende bygningsreglement. På tidspunktet for inspektionen gjaldt Bygningsreglement 2010 (BR10). Ændringerne i BR10 i forhold til det tidligere gældende bygningsreglement (BR08) angår navnlig krav til energiforbrug/-forbedringer. Der er endvidere regler for handicaptilgængelighed i bekendtgørelse nr. 1250 af 13. december 2004 om tilgængelighedsforanstaltninger i forbindelse med ombygninger i eksisterende byggeri (med senere ændringer som følge af udstedelse af BR08).

BR08 og BR10 indeholder ligesom (og i videre omfang end) Bygningsreglement 1995 specifikke bestemmelser, som skal sikre, at bygninger er tilgængelige for mennesker med handicap. Kravene i bygningsreglementet gælder:

- ved opførelse af ny- eller tilbygninger (byggelovens § 2, stk. 1, litra a)
- ved ombygninger eller anvendelsesændringer, som er væsentlige i forhold til bestemmelser i loven eller de i medfør af loven udfærdigede bestemmelser (byggelovens § 2, stk. 1, litra b og c).

Hertil kommer, at bestemmelserne i den ovenfor nævnte bekendtgørelse (nr. 1250/2004) gælder ved ombygninger af offentligt tilgængelige bygninger og erhvervsbyggeri til service og administration i de tilfælde, hvor ombygningen ikke er væsentlig i henhold til byggelovens § 2, litra b. Bekendtgørelsen indeholder krav om

- etablering af handicapparkeringspladser
- niveaufri adgang til bebyggelsen
- indretning af handicaptoliet og
- installation af elevator

Bekendtgørelse nr. 1250/2004 er udstedt i medfør af byggelovens § 4 B, der blev indsat i loven i medfør af lov nr. 484 af 9. juni 2004 om ændring af byggeloven. Bekendtgørelsen trådte i kraft den 1. januar 2005.

Kravene i bekendtgørelsen, der som nævnt gælder for mindre (ikke væsentlige) ombygninger, gælder dog ikke, uanset hvilke omkostninger der er forbundet med de nævnte tilgængelighedsforanstaltninger. I bekendtgørelsens § 4, stk. 1, og § 5 er der fastsat en maksimumsgrænse for de økonomiske omkostninger til de tre førstnævnte tilgængelighedsforanstaltninger. Overstiger omkostningerne maksimumsgrænsen (udgifterne til de nævnte tilgængelighedsforanstaltninger målt i forhold til de øvrige

ombygningsomkostninger), bortfalder kravene. Der er i § 4, stk. 2, en særlig maksimumsgrænse for udgifterne til installation af elevator.

Ved ombudsmandens undersøgelse af, om der i offentlige bygninger og lignende er handicaptilgængelighed, kan ombudsmanden undersøge, om de omtalte handicapkrav i byggelovgivningen er iagttaget.

Bygningerne på Frilandsmuseet er flyttet til museet andre steder fra. De er ikke fredede, men regnes som museumsgenstande, der er omfattet af museumsloven. Vindmøllen fra Fuglevad ligger på sit oprindelige sted og er fredet.

Ombudsmandens grundlag for at bedømme et forhold er imidlertid i et vist omfang mere vidtgående, end hvad der i almindelig forvaltningsretlig terminologi betegnes som "gældende ret"; i dette tilfælde byggelovgivningens tilgængelighedskrav. Ombudsmanden har således også mulighed for at anlægge mere overordnede humanitære eller medmenneskelige betragtninger i sin bedømmelse af et forhold (ombudsmandslovens § 18, 2. pkt.). Ombudsmandens vurdering er i den forbindelse præget af krav om hensynsfuld og menneskeværdig behandling af borgerne. Den nævnte vurdering ligger på linje med 1) folketingsbeslutningerne fra 1993 og 2010, 2) FN's standardregler om lige muligheder for handicappede mv. og FN's handicapkonvention, 3) Statens Byggeforskningsinstituts anbefalinger (SBI-anvisning 230 om BR10), 4) Dansk Standard 105 – Udearealer for alle – og 5) Dansk Standard DS 3028:2001 – Tilgængelighed for alle – (som er udarbejdet af Dansk Standard i samarbejde med bl.a. det tidligere By- og Boligministerium og forskellige handicaporganisationer).

Byggelovgivningens tilgængelighedskrav er som udgangspunkt ikke tillagt tilbagevirkende kraft. Som led i det udvidede bedømmelsesgrundlag, som jeg har nævnt ovenfor, har ombudsmanden imidlertid i et vist omfang også mulighed for at tage stilling til spørgsmålet om tilgængelighed i bygninger, der var opført på det tidspunkt, da byggelovgivningens tilgængelighedskrav trådte i kraft.

Generelt er det således på dette område min opfattelse, at det så vidt muligt må tilstræbes, at det i offentlige bygninger med almindelig publikumssøgning er muligt for mennesker med handicap (og personer med midlertidig nedsat bevægelses- eller orienteringsevne) at komme ind og blive betjent på linje med andre borgere.

3. Generelle forhold

3.1. Museumsloven

Efter § 14, stk. 1, nr. 13, i museumsloven (lov nr. 473 af 7. juni 2001, jf. lovbekendtgørelse nr. 1505 af 14. december 2006) skal museerne "tilstræbe størst mulig tilgængelighed for personer med handicap." Det fremgår af de generelle bemærkninger til bestemmelsen, at dette bl.a. skal ses i lyset af kulturministerens handlingsplan for handicappedes adgang til kulturen, der blev offentliggjort i november 1999 (jf. LF nr. 152 af 31. januar 2001 og pkt. 3.2. nedenfor).

Kulturministeren har i tilknytning til museumsloven udstedt bekendtgørelse nr. 1512, ligeledes af 14. december 2006. Bekendtgørelsen indeholder dog ikke nærmere bestemmelser om tilgængelighed.

3.2. Museer & tilgængelighed

Kulturministeriet fik i forbindelse med den ovenfor nævnte handlingsplan i 1999 udarbejdet et hæfte med titlen "Museer & tilgængelighed – Nye tider nye idéer". Dansk Center for Tilgængelighed stod for udarbejdelsen af hæftet.

Hæftet er primært tænkt som inspiration og indeholder bl.a. fyldige henvisninger – herunder og navnlig til Dansk Standard, DS 3028 "Tilgængelighed for alle".

Museer & tilgængelighed indeholder bl.a. følgende liste over minimumsønsker for det tilgængelige museum:

"Tilgængelighedsansvarlig og handlingsplan

Udpeg en tilgængelighedsansvarlig, som sørger for, at tilgængeligheden tilgodeses inden for alle områder. Udarbejd en handlingsplan på baggrund af en undersøgelse af tilgængeligheden.

Information om tilgængelighed

Læg oplysninger om museets tilgængelighed ud på hjemmesiden, så den besøgende kan orientere sig hjemmefra om handicapfaciliteter og publikumstilbud.

Hjemmesiden skal være tilgængelig for forskellige handicapgrupper. Tilbyd samme oplysninger som mundtlige informationer og som skriftligt materiale.

Museumspersonalet

Informér personalet om tilgængelighedsspørgsmål. Instruer personalet i at videregive oplysninger korrekt, især om tilgængeligheden og i hvordan man med åbenhed møder og hjælper besøgende med særlige behov.

Publikumsservice

Placer informationsranken, så den er let at lokalisere, og sørg for at den har et lavt eller indstilleligt felt. Skab mulighed for at låne kørestole og klapvogne. Skab mulighed for guidede omvisninger for særlige brugergrupper.

Adgang

Etabler handicapparkering tæt ved indgangen, niveaufri adgangsforhold, elevator på alle etager, ramper ved alle trin, kørestolegnet toilet, pusleplads og plads til kørestolsbrugere i biografen og foredragsrum.

Skab klar og enkel rumfordeling og indretning med letbetjente eller automatiske døre, fast, jævn og skridhæmmende gulvbelægning, rummelige pladsforhold, hvilepladser, støttegreb, god akustik og minimeret baggrundsstøj. Sørg for, at rum er støv- og røgfri med god ventilation og rengøring.

Orientering, skiltning og udstilling

Skab gode orienteringsmuligheder i form af følbare ledelinier, god lyskvalitet og højt lysniveau uden blænding og synlige lyskilder. Skab tydelig, velbelyst, velplaceret og letlæselig skiltning uden reflekser og med individuel læseafstand.

Suppler generelle informationer med piktogrammer og med følbare tekst i relief- og punktskrift. Genstande, som må berøres, skal markeres med skilte. Forbind alle mikrofonanlæg med teleslynge i biograf, foredragsrum og ved skranke. Skab god plads omkring med friholdte ganglinier.”

3.3. Frilandsmuseet

Inspektionen var som allerede nævnt planlagt og blev gennemført i lyset af oplysningerne på hjemmesiden om handicaptilgængelighed, se pkt. 4.1. nedenfor. Udgangspunktet for inspektionen var endvidere at medtage de elementer i inspektionen, som naturligt knytter sig til en besigtigelse af netop disse bygninger.

Dette blev dog kun et udgangspunkt og blev ikke gennemført konsekvent. Som det vil fremgå af rapporten, blev f.eks. samtlige handicaptolletter på Frilandsmuseets område besigtiget. Tilsvarende gælder andre forhold, som ombudsmanden og/eller hans medarbejdere passerede i forbindelse med besigtigelsen af de bygninger, som er medtaget på listen på hjemmesiden.

4. Tilgængelighedsforholdene

4.1. Frilandsmuseets hjemmeside

På Frilandsmuseets hjemmeside findes der under overskriften Praktisk information bl.a. følgende oplysninger:

”Handicappet eller gangbesværet

Parkering

Ved hovedindgangen på Kongevejen 100 er der to invalidepladser tæt på porten

Kørestole

I informationen kan du gratis låne en kørestol. Bestil din kørestol i forvejen på 41 20 64 55 (indenfor åbningstiden).

På terrænet

Museets veje er grusbelagte, men stabile at køre på. På grund af husenes indretning og form er der begrænset adgang med kørestol, mens gårdspladser og haver i de fleste tilfælde er fuldt tilgængelige.

Følgende bygninger har hel eller delvis adgang med kørestol:

Ostenfeldgården – Ejderstedgården – Huset fra Nr. Sejerslev – Hovedgården fra Fjellerup.

Toiletforhold

Toiletter med handicapadgang findes midt i museet på den centrale spiseplads.

Central spiseplads

På den centrale spiseplads findes en række borde med let adgang for kørestolsbrugere. På pladsen findes også kiosk.”

4.2. Ydre adgangsforhold

4.2.1. Handicapparkering ved hovedindgangen

Som det fremgår af hjemmesiden, er der to handicapparkeringspladser foran Fri-landsmuseets indgang.

BR10, kapitel 2.6.2, stk. 3, lyder således:

”Ved udformningen af parkeringspladser skal et passende antal parkeringspladser udformes, så de kan anvendes af personer med handicap.

...”

Denne bestemmelse er en videreførelse fra de tidligere regler.

Det er under alle omstændigheder myndighedens ansvar, at det fornødne antal handicapparkeringspladser effektivt er til rådighed på relevante områder og til enhver tid. Dette indebærer, at antallet af pladser må afpasses med behovet, at det effektivt skal sikres, at de faktisk er til rådighed for mennesker med handicap, og at pladserne har en placering på området, som er hensigtsmæssig for brugerne.

Det blev under inspektionen på forespørgsel oplyst, at to parkeringspladser er tilstrækkeligt til at opfylde behovet, hvilket jeg lægger til grund.

Afstanden fra de to handicapparkeringspladser og til indgangen er mindre end 10 meter, og afstanden opfylder således til fulde det krav om højst ca. 30 meter, som er den ideelle (højeste) gangafstand, jf. pkt. 1.2.11 i DS 105 ”Udearealer for alle”.

Dette har jeg noteret mig.

Ved Frilandsmuseets hovedindgang er det ved skiltning i hækken mellem den lille parkeringsplads foran selve indgangen og fortovet langs med Kongevejen angivet, at parkering kan ske på en parkeringsplads 50 meter længere nordpå. Der er således – i modsætning til på hjemmesiden – ikke angivet, at der er to handicapparkeringspladser klos op ad hovedindgangen til museet, og på begge sider af denne.

De to pladser er endvidere kun afmærket med to små handicapskilte i hækken mellem to rækker af parkeringspladser til venstre og højre for hovedindgangen.

Ombudsmanden anbefalede under inspektionen, at de to små skilte erstattes af større, og mere tydelige (autoriserede) skilte med piktogram.

Ombudsmanden anbefalede endvidere, at der på belægningen på de to pladser males et tydeligt kørestolspiktogram med henblik på at undgå ulovlige parkeringer. En sådan bemaling ville også give mulighed for, at p-pladserne kan ses via luftfotos, der er almindeligt tilgængelige på internettet.

Jeg beder Frilandsmuseet om at oplyse, hvad der er sket i anledning af henstillingen og anbefalingen.

I vejledningen til BR10 og i DS 3038:2001, pkt. 4.1, anbefales det, at handicapparkeringspladser måler mindst 3,5 meter i bredden (og 5 meter i længden). Den normale bredde på en parkeringsplads er 2,5 meter. Gangareal og lignende kan efter DS 3038:2001's anbefalinger indgå i bredden, hvis arealet er plant og i samme niveau som parkeringsarealet. Til kassevogne anbefales 4,5 meter i bredden og 8 meter i længden. Efter vejledningen til bygningsreglementet bør mindst én handicapplads have et brugsareal på 4,5 x 8 meter af hensyn til minibusser med lift bagpå.

Overgangen mellem handicapparkeringspladserne og gangarealet umiddelbart foran Frilandsmuseets indgangsport er markeret med kraftige stolper af træ, der hindrer enhver parkering mellem handicappladserne og indgangen. Gangarealet er endvidere såvel plant, brolagt med slebne sten, som i samme niveau som parkeringspladserne og kan således indgå i bredden, jf. det ovenfor anførte.

Uanset at de to handicapparkeringspladser ikke måler 3,5 meter i bredden, giver størrelsen af pladserne mig på den baggrund ikke grundlag for bemærkninger.

4.2.2. Parkeringsforhold ved den nordlige indgang (fra I.C. Modewegs Vej)

Der er udover hovedindgangen også en indgang til Frilandsmuseets område fra I.C. Modewegs Vej (områdets nordlige ende). Denne vej ind på området er helt plan og kunne også derfor udgøre et alternativ for kørestolsbrugere og gangbesværede.

Indgangen ligger endvidere tæt på Frilandsmuseets festplads, hvor der indimellem er optræden, f.eks. folkedans, og hvor der også afholdes gudstjenester mv. (om tilgængeligheden til festpladsen, se nedenfor under pkt. 6). På kanten af festpladsen er der endvidere en spiseplads, hvor større selskaber og familier ofte slår sig ned, fordi denne spiseplads er mere fredelig end den centrale spiseplads tættere på hovedindgangen.

Der er imidlertid ikke indrettet handicapparkeringsplads(er) ved denne indgang.

Jeg henstiller til Frilandsmuseet at overveje dette. Jeg beder om underretning om, hvad min henstilling fører til.

4.2.3. Portbygningen

Portbygningen ved hovedindgangen er udformet som en trelænget gård, der åbner sig mod vest ud mod Kongevejen. Selve portrummet ligger midt i hovedlængen, og Frilandsmuseets restaurant og butik er placeret henholdsvis til højre og venstre for portrummet.

4.3. Restauranten

Restauranten er bortforpagtet, og restauranten og dens indendørs toilet indgik derfor ikke i inspektionen. Restauranten og toilettet blev dog besigtiget, og ombudsmanden gav via Frilandsmuseets direktør forskellige anbefalinger videre til restauratøren, der var til stede i restauranten under besigtigelsen.

Uden for restauranten i en lille sidebygning mod syd ligger et på alle måder velfungerende, nyere handicaptoilet. Hvad de nærmere krav til handicaptolletter angår, se BR10, pkt. 3.4.1, stk. 5, og den tidligere nævnte SBI-anvisning 230, s. 96 (med illustration).

Fig. 1 – Handicappedtoiletet uden for restauranten

Et yderligere skilt på standen (afbildet på fotoet nedenfor), der skulle have vist vej til bagindgangen til restauranten (gennem restaurantens have og op ad en grusbelagt rampe), var tilsyneladende blevet flyttet/nedtaget kort tid før inspektionen.

Fig. 2 – Skiltestander med det "manglende" skilt, der skulle have informeret om adgangsvejen for kørestolsbrugere til restauranten og handicappedtoiletet

Der var således på inspektionstidspunktet først et skilt ved indgangen til haven.

Fig. 3 – Orienteringsskiltet ved indgangen til restaurantens have

Ombudsmanden anbefalede under inspektionen, at Frilandsmuseet i samarbejde med restauratøren gennemgår og forbedrer skiltningen, således at eventuelle kørestolsbrugere, der har ønske om at besøge restauranten – eller behov for at benytte handicappetoiletterne i sidebygningen til restauranten – ikke er i tvivl om, hvilken vej de skal køre.

Jeg går ud fra, at skiltningen nu er på plads igen. Hvad adgangsvejen til restauranten angår, henviser jeg i øvrigt til det, som jeg har anført nedenfor under pkt. 4.4.

Der var ikke noget skilt, der viser, at restauranten råder over en hjertestarter.

Også dette blev nævnt under inspektionen, og jeg går derfor ud fra, at dette er indgået i den ovenfor nævnte gennemgang.

4.4. Butikken – alternativ indgang til butik og restaurant

Restauranten og butikken er som nævnt placeret på hver sin side af hovedindgangen. Midt i portrummet er der – over for hinanden – to indgangsdøre til henholdsvis restauranten og butikken. De to indgangsdøre var på inspektionstidspunktet blændet, og de blev således helt åbenbart ikke (længere) benyttet efter deres formål.

Det blev under inspektionen oplyst, at de besøgende – inden entrébetalingen for år tilbage blev afskaffet – opnåede adgang til museet gennem denne nu blændede dør og ind igennem butikken, hvor der var billetsalg.

Indgangen til butikken er nu flyttet til portbygningens østlige langside.

Indgangsdøren er placeret så højt, at det har været nødvendigt at lave en halvcirkelformet "rampe" af brosten.

Fig. 4 - Indgangen til butikken

Bygningsreglement 1995, pkt. 4.2.2, stk. 4, er sålydende:

”Stk. 4. Ramper må ikke udføres med større hældning end 1:20 [svarende til 5 pct., min tilføjelse].”

(Bestemmelsen svarer til reglerne i pkt. 2.6.3., stk. 2, 2. pkt., i BR10).

Det blev oplyst, at rampen, af hensyn til at museets hestevogne skal kunne passere den, er relativ kort og dermed også betydeligt stejlere end foreskrevet i bygningsreglementet. For en kørestolsbruger må endvidere tillægges den forhindring, der ligger i placeringen af metalristen øverst oppe.

Det forhold, at butikkens dobbeltdøre åbner udad og er placeret lidt inde i døråbningen, har efter det oplyste ikke umiddelbart gjort det muligt at placere rampen langs bygningen, hvilket ellers ville have givet en mindre stejl og dermed mere anvendelig rampe.

Hvornår rampen er lavet, var det på inspektionstidspunktet ikke muligt at få oplyst, men den synes umiddelbart at være lavet inden for en kortere årrække.

Inden jeg eventuelt foretager mig mere vedrørende adgangsforholdene til butikken, beder jeg Frilandsmuseet om at oplyse, hvornår rampen er lavet.

Jeg beder endvidere Frilandsmuseet om en udtalelse om, hvilke eventuelle overvejelser Frilandsmuseet har gjort sig med hensyn til forholdene for kørestolsbrugere og gangbesværede, da museet besluttede sig for ikke (længere) at anvende de nævnte nu blændede indgangsdøre i portrummet (til henholdsvis restauranten og butikken) – heller ikke til udvalgte grupper af besøgende. Jeg sigter hermed til muligheden for, at disse døre kunne anvendes af kørestols- og rollatorbrugere mv., eventuelt i kombination med en klokke.

Der er inde i butikken gode forhold, også for kørestolsbrugere. Skranken er f.eks. relativt lav. Dankortterminalen var imidlertid placeret så højt (ca. 95 cm over gulvet), og kablet var så kort, at det ikke var muligt for kørestolsbrugere at læse displayet.

Problemet blev nævnt under inspektionen. Hvis problemet ikke allerede er løst, henstiller jeg til Frilandsmuseet at overveje, på hvilken måde dette kan ske. Jeg beder om underretning om, hvad min henstilling fører til.

Kort og anden information til besøgende

I butikken hænger der bag skranken et (forstørret) kort over museets område, der svarer til det kort, som besøgende kan købe ved skranken (til en pris af 10 kr.). Efter det oplyste udpeger butikkens personale på det forstørrede kort over for eventuelle interesserede kørestolsbrugere og gangbesværede, hvilke bygninger på museets område personalet vil foreslå som særligt egnede for dem. En kopi af kortet er vedhæftet denne rapport.

Om anbefalingen på Frilandsmuseets hjemmeside, se ovenfor under pkt. 4.1.

De gårde, som er anbefalet på hjemmesiden, er ikke særligt markeret på kortet over Frilandsmuseets område.

Det forekommer mig nærliggende, at anbefalingerne også gives på denne måde, således at den også modtages af kørestolsbrugere mv., der ikke har adgang til internettet, eller som ikke ved opslag på hjemmesiden har forberedt sig på besøget. Jeg går ud fra, at Frilandsmuseet vil overveje mit forslag. Jeg henviser i den forbindelse endvidere til Kulturministeriets hæfte "Museer & tilgængelighed – Nye tider nye idéer", jf. pkt. 3.2.

På ombudsmandens forespørgsel blev det oplyst, at museet ikke har lavet et kort, hvor stigningsgraden på stierne på museets område er angivet. Ombudsmanden foreslog under inspektionen, at Frilandsmuseet – i lyset af anbefalingen af velegnede gårde på museets hjemmeside – overvejer at supplere oplysningerne på kortet med oplysninger om stiernes stigningsgrad, eller med en markering af, hvilke af museets stier det ikke kan anbefales, at kørestolsbrugere mv. bruger.

Jeg beder Frilandsmuseet om at oplyse, hvad der eventuelt er sket på baggrund af forslaget.

Jeg henviser endvidere til det, som jeg har anført under pkt. 4.5. nedenfor.

4.5. De fire gårde anbefalet på hjemmesiden

Som allerede nævnt omfatter Frilandsmuseets anbefaling på hjemmesiden fire gårde.

Ombudsmanden besigtigede under inspektionen disse fire gårde for at undersøge, om det er muligt for en kørestolsbruger – med fornøden hjælp – at få adgang til gårdene. Det bemærkes i den forbindelse, at stierne på Frilandsmuseet visse steder kan være lidt "bløde" – naturligvis især om foråret og efteråret.

Inspektionen fandt sted en sensommerdag, den 19. september 2012. Det anførte om bløde stier gjaldt også denne dag. Dette forhold ved stierne – kombineret med at stierne visse steder har stigninger, som kan overstige en "normal" kørestolsbrugers kræfter – betyder, at det ikke kan anbefales, at en kørestolsbruger tager af sted til Frilandsmuseet helt uden hjælp.

4.5.1. Gård fra Ostenfeld, Sydslesvig (nr. 4 på kortet)

Gården, der er fra 1600-tallet, ligger lige over for den centrale spiseplads. Dørtrinnet kunne ikke forceres med en kørestol uden (en lille smule) hjælp.

Fig. 5 – Adgangen til gården fra Ostenfeld

Inden døre var der ikke problemer med at komme rundt.

4.5.2. Hovedgård fra Fjellerup, Djursland (nr. 25 på kortet)

Denne gård er efter det oplyste en typisk dansk hovedgård (gårdens ældste del er fra 1400-tallet). Hovedgården har en kæmpe gårdsplads belagt med (runde) sten.

Fig. 6 – Gårdspladsen ved hovedgården fra Fjellerup

Det var på grund af den meget ujævne belægning ikke muligt for kørestolsbrugeren at køre hen over gårdspladsen ved egen hjælp.

Det var heller ikke muligt at skubbe den pågældende hen over ujævnhederne, uden at det gav smerter i ryggen. Hertil kommer, at der er risiko for, at kørestolsbrugere kan tippe forover og falde ud af kørestolen på grund af ujævnhederne, der endvidere også vil volde problemer for dårligt gående/rollatorbrugere.

Der var (næsten) fuld adgang til haven til Fjellerup Hovedgård for kørestolsbrugere – og også til dyrene i hønsehuset.

Fig. 7 – Haven ved hovedgården fra Fjellerup

Dette lille forbehold skyldes de (buede) træbroer over vandløbene i haven.

Fig. 8 – Træbro over vandløb

4.5.3. Gård fra Ejderstedt, Sydslesvig (nr. 31 på kortet)

Opkørslen til gården, der ligger på et såkaldt "værft" til beskyttelse mod oversvømmning, er ikke særlig stejl. De besøgende har imidlertid gennem årene trampet en (relativt dyb) sti op til indgangen, hvilket gør adgangen sværere for kørestolsbrugere og gangbesværede.

Fig. 9 – Adgangsforhold til gården fra Ejderstedt

Stigningen og den noget ujævne adgangsvej betød tilsammen, at kørestolsbrugeren ikke kunne komme op til indgangen ved egen hjælp. Indenfor var der imidlertid heller ikke her større problemer.

4.5.4. Gård fra Sdr. Sejerslev, Sønderjylland (nr. 32 på kortet)

Gården har to indgange: til beboelsedelen og til stalden.

Det var muligt for kørestolsbrugeren at komme ind i stalden ved egen hjælp, men ikke ind i beboelsedelen.

4.5.5. Sammenfatning – de fire gårde

Jeg går ud fra, at Frilandsmuseet vil overveje at nuancere oplysningerne på hjemmesiden i lyset af ovenstående.

Jeg går endvidere ud fra, at Frilandsmuseet i lyset af drøftelserne under inspektionen vil overveje, om der kan gøres noget, for at kørestolsbrugere kan opnå adgang til Fjellerup Hovedgård, henholdsvis lettere adgang til gården fra Ejderstedt. Jeg henviser, hvad gården fra Ejderstedt angår, til, at vanskelighederne med tilgængelighed er knyttet til den nedtrådte sti i kombination med stigningen op på "værftet", men ikke til bygningen som sådan.

4.6. Knipleskolen fra Nr. Sejerslev, Sønderjylland, stationsbyen mv.

Som allerede anført blev det under inspektionen også undersøgt, om det er muligt for en kørestolsbruger ved egen hjælp at komme ind i andre gårde på Frilandsmuseets område end de fire gårde, som det på hjemmesiden er anbefalet kørestolsbrugere at besøge.

Det lykkedes uden problemer at komme ind i knipleskolen fra Nr. Sejerslev, Sønderjylland (nr. 33 på kortet).

Som en afslutning på inspektionen blev det område besigtiget, hvor "stationsbyen" kommer til at ligge, når den er fuldt udbygget.

En del af byens bygninger er allerede på plads, herunder brugsforening og forsamlingshus fra Stadager, Falster (nr. 80 på kortet) og tømrer- og snedkerværksted fra Borre, Møn (nr. 81 på kortet).

En kørestolsbruger har adgang til tømrer- og snedkerværkstedet på lige fod med andre borgere, mens det på grund af de høje trappetrin ikke er muligt at komme ind i brugsforeningen/forsamlingshuset.

Det blev under inspektionen oplyst, at en gammel trælast fra Marstal, Ærø, er ved at blive pillet ned med henblik på at blive flyttet til Frilandsmuseets stationsby. Det fremgik endvidere, at Frilandsmuseet er i gang med at etablere en (støbt) rampe, således at kørestolsbrugere og gangbesværede mennesker kan få adgang til stationsbyens nye teatersal, en fin gammel træbygning.

Fig. 10 – Rampe til teatersalen

Det iværksatte arbejde inkluderer også toiletter og handicaptoiletter.

Jeg går ud fra, at Frilandsmuseet vil supplere tilgængelighedsoplysningerne på hjemmesiden i lyset af ovenstående.

Det mobile handicaptoilet, der bruges af gæsterne til teatersalen, indtil de stationære toiletter er færdige, vender jeg tilbage til nedenfor under pkt. 6.

5. Den centrale spiseplads

Som anført på hjemmesiden findes der på den centrale spiseplads udover et velegnet handicaptoilet også en række borde specielt egnede til kørestolsbrugere.

Fig. 11 – Borde ved spisepladsen

6. Handicaptolletter

Der er, som det også fremgår af det ovenfor nævnte kort over museets område (se bilaget til rapporten), handicaptolletter flere steder på museets område. Handicaptollettet i tilknytning til butikken er dog ikke markeret på kortet.

Måske skyldes det toilettets mangler som handicaptollet, jf. det som jeg har anført nedenfor.

Indgangen til butikkens toilet, der ligger i kælderetagen under butikken, opnås enten ad en indre trappe eller udvendigt fra (fra bygningens nordlige side). Det er ikke ved toppen af trappen angivet ved skiltning, at der kan opnås adgang til toilettet uden at bruge den noget stejle trappe.

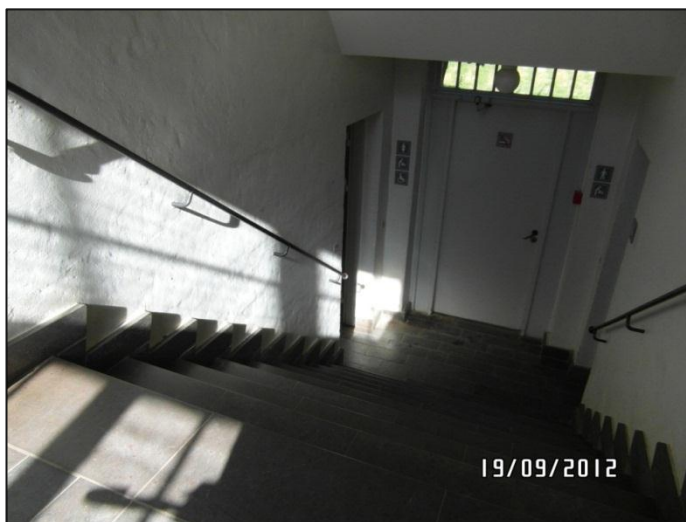

Fig. 12 – Den indvendige trappe ned til toiletterne

Under inspektionen var en rollatorbruger med ledsager således ved at forcere trappen for at komme ned til toilettet. Ombudsmanden anbefalede under inspektionen med henvisning til de åbenlyse risici, der er forbundet med trappen, at Frilandsmuseet opsætter et sådant skilt.

Jeg går ud fra, at Frilandsmuseet har fulgt anbefalingen.

Foran indgangen til toilettet fra bygningens nordside (i kælderhøjde) var på inspektionsstedspunktet anbragt en metalrist, der målte 33 mm i højden. Herefter følger i selve døråbningen en skrå betonkant efterfulgt af et dørtrin (nedstøbt metalskinne) på ca. 48 mm i højden.

Fig. 13 – De udvendige adgangsforhold til toiletterne

Disse forhold kan gøre det vanskeligt for visse kørestols- og rollatorbrugere at komme ind på toilettet ad denne vej. Jeg henstiller til Frilandsmuseet at overveje, på hvilken måde problemet kan løses, og beder om underretning om, hvad min henstilling fører til.

I DS 3028:2001, pkt. 4.5, er anbefalingerne for handicaptoiletter i bygninger, der er åbne for offentligheden, bl.a.:

- at der skal være et frit manøvreareal på mindst 1,5 m i diameter
- at wc'et skal have en højde på 0,48-0,50 m til overkant af toiletskålen (inklusive sæde)
- at wc'ets forkant skal placeres 0,8 m fra bagvæg
- at håndvaskens overkant placeres 0,78-0,80 m over gulvet
- at håndklæder, servietautomat eller anden tørremulighed anbringes inden for rækkevidde af såvel stående som siddende, der befinder sig foran håndvasken eller sidder på wc'et
- at spejl skal kunne benyttes af såvel stående som siddende, det vil sige række fra 0,9 til 1,9 m over gulv og
- at knage placeres på dørens inderside 1,2 m over gulv.

Toiletrummet er stort. Der er også tilstrækkelig plads ved siden af toilettet og endvidere opsat de nødvendige håndgreb. Toilettet opfylder imidlertid langt fra alle de nævnte krav til indretning af et handicaptollet. Det er således f.eks. ikke muligt at nå håndvaskens betjeningsgreb siddende på toilettet. På inspektionstidspunktet var der endvidere på toilettets højre side (som udgør den "frie side") placeret en løs skraldespand, hvilket kan gøre det vanskeligt for en kørestolsbruger at komme over på toilettet.

Hvis Frilandsmuseet fortsat ønsker at anvende toilettet som et handicaptollet, henstiller jeg til Frilandsmuseet at gennemgå toilettet med henblik på, at dette kommer i bedre overensstemmelse med de regler, der gælder for (nye) handicaptolletter. Jeg beder – i givet fald – Frilandsmuseet om at underrette mig om, hvad henstillingen fører til.

Handicaptollet i forbindelse med Frilandsmuseets centrale spiseplads (der ligger ved siden af Gård fra Ostenfeld, Sydslesvig, kortets pkt. 4) opfylder stort set alle de ovenfor nævnte krav. Nedløbet fra håndvasken er f.eks. rykket helt ind til væggen, således at en kørestolsbruger, der ønsker at benytte håndvasken fra sin kørestol, kan komme ind under vasken.

Fig. 14 – Handicaptollet beliggende ved den centrale spiseplads

Det var dog ikke muligt at nå sæbeholderen siddende på toilettet, hvilket også blev nævnt under inspektionen.

Jeg går ud fra, at Frilandsmuseet – hvis dette ikke allerede er sket – vil sørge for, at sæbeholderen bliver flyttet.

Som allerede nævnt var der på inspektionstidspunktet opstillet et mobilt (handicap)toilet til brug for de besøgende til teatersalen i stationsbyen.

Fig. 15 – Det mobile (handicap)toilet

Som det fremgår af illustrationen, er rampen ret stejl og uden nogen former for kant i siderne. Stigningsgraden blev målt til 15,4 grader (om bygningsreglementets krav, se pkt. 4.4. ovenfor), og ombudsmanden anbefalede på den baggrund, at toilettet hurtigst muligt blev søgt erstattet med et mobilt toilet, som ikke frembyder de samme risici.

Jeg beder Frilandsmuseet om at oplyse, hvad der er sket i anledning af denne anbefaling.

7. Festpladsen

Fra den østligste sti på langs ad Frilandsmuseets område ville det for en kørestolsbruger være muligt at komme i hvert fald et stykke ned mod selve festpladsen, uden at nedkørslen bliver for stejl.

Fig. 16 - Festpladsen

Stierne ned mod festpladsen er imidlertid belagt med brosten, og belægningen er endvidere meget ujævn.

Fig. 17 – Belægningen på sti ned mod festpladsen

Jeg gør Frilandsmuseet opmærksom på forholdet, og jeg går ud fra, at Frilandsmuseet vil inddrage dette i sine overvejelser om at forbedre tilgængeligheden.

Opfølgning

Jeg beder Frilandsmuseet om at sende sine oplysninger mv. gennem Kulturministeriet, hvis eventuelle bemærkninger jeg endvidere udbeder mig.

Underretning

Denne rapport sendes til Frilandsmuseet og Kulturministeriet. Den endelige rapport sendes endvidere til Det Centrale Handicapråd, Statens Byggeforskningsinstitut, Energistyrelsen samt Institut for Menneskerettigheder.

København, den 08-10-2013

Jørgen Steen Sørensen

Gratis adgang

Kort

Frilandsmuseet har åbent fra påske til og med efterårsferien kl. 10-17, mandag lukket.

Bygningerne åbnes mellem kl. 10 og 11.

Lukningen af bygningerne påbegyndes kl. 16.15

Juleåbent to første weekender i december kl. 10-16.

Tobaksrygning på museet er ikke tilladt, undtagen på spisepladserne.

e-bestilling af undervisning på www.natmus.dk

Bestilling af omvisninger og firmaudflugter på 33 47 38 57 eller arrangement@natmus.dk

Frilandsmuseet
Kongevejen 100
2800 Kgs. Lyngby
Tlf. sommer: 33 47 38 55
Tlf. vinter: 33 13 44 11
www.natmus.dk

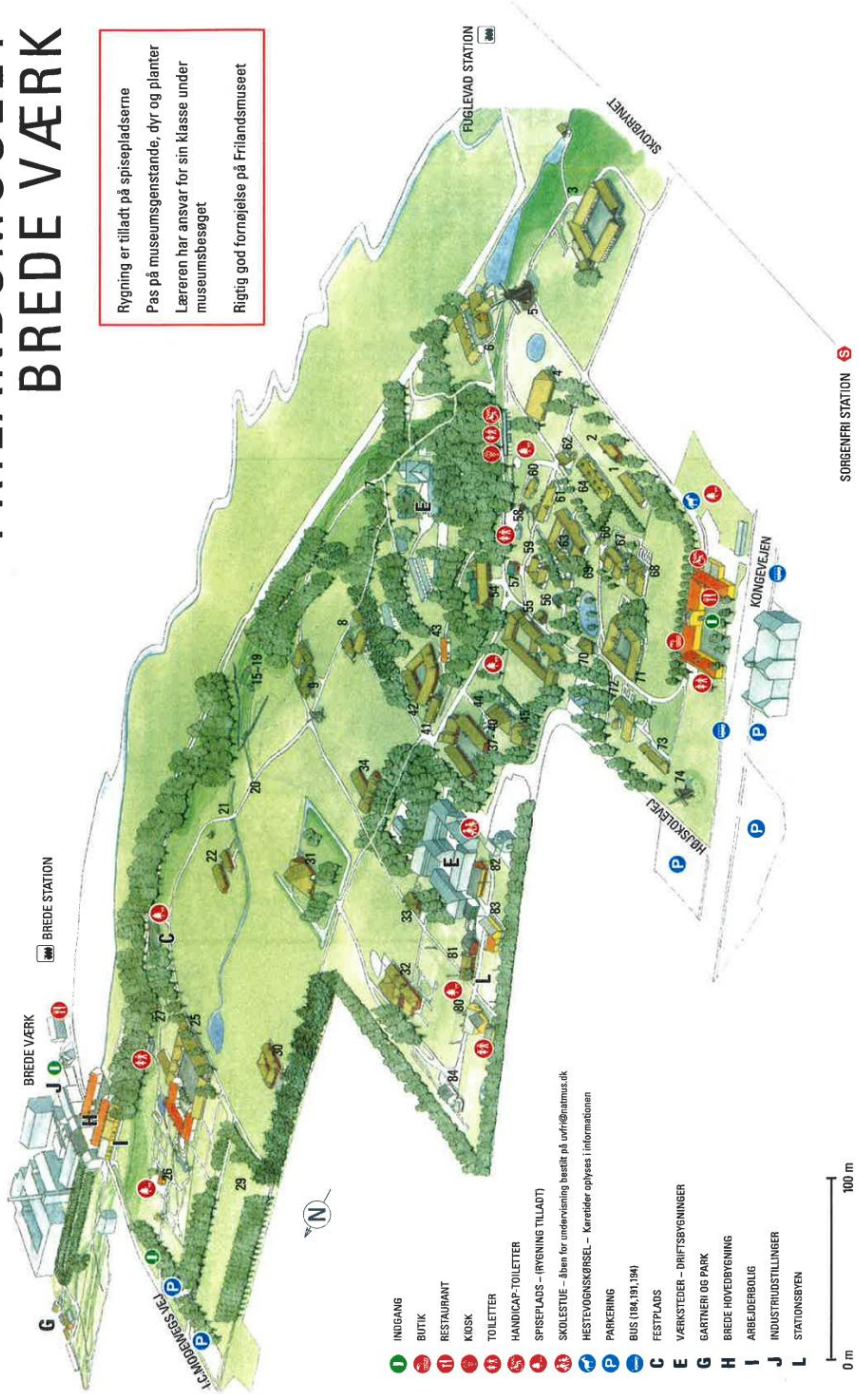
NUMRE OG BYGNINGER

- 1 Fiskerhus fra Agger
- 2 Skipperhus fra Fanne
- 3 Gård fra Bormholm, Vandomølle
- 4 Gård fra Ostensfeld, Sydøstsvig
- 5 Fluglevad, Vindmølle
- 6 Vindmølle fra Ellsted, Fyn
- 7 Viddebæsthus fra Løve, Midtjylland
- 8 Gård fra Kålvad, Midtjylland
- 9 Gård fra Løse, Stubbemølle
- 10 Bygninger fra Færøerne, Vandomølle
- 11 Møllepæl fra sognen ved Høistebro
- 21 Bro fra Smedevad ved Holstebro
- 22 Gård fra Vemb, Vestjylland, Smedje
- 25 Hovedgård fra Fjellerup, Djursland
- 26 Lythus fra Skoge, Men
- 27 Lysthus fra Skovshoved, Nordjylland
- 28 Fiskerboder fra Nymindø, Vestjylland, Nedtaget
- 29 Gård fra Lønnebak, Vestjylland
- 30 Gård fra Ejdersted, Sydøstsvig
- 31 Gård fra Sdr. Seierslev, Sønderjylland
- 32 Knipleskole fra Nic. Seierslev, Sønderjylland
- 33 Gård fra Romer, Sønderjylland
- 34 Bygninger fra det tidligere Sønderjylland
- 37-40 Husmandshus fra Ødis, Brønstrup ved Kolding
- 41 Gård fra Trøe ved Åhus
- 42 Præmieværksted fra Sorring, Østjylland
- 43 Husmandshus og lade fra Als, Sønderjylland
- 54 Gård fra Halland, Sverige
- 55 Tvillingegård fra Gøinge, Skåne, Sverige
- 56 Tørrehus fra Småland, Sverige
- 57 Loftbod fra Småland, Sverige
- 58 Vindmølle fra Småland, Sverige
- 59 Husmandshus fra Dörröd, Skåne
- 60 Væverhus fra Tystrup, Sjælland
- 61 Landhåndværkerhus fra Kalvehave, Sjælland
- 62 Landarbejderhus fra Englerup ved Roskilde
- 63 Gård fra Pebringe, Sjælland
- 64 Hospital (fæsthus) fra Greve, Sjælland
- 65 Sprøjtehus fra Kirke-Såby, Sjælland
- 66 Husmandshus fra Årup, Fyn
- 67 Træskomagerhus fra Kirke-Såby, Fyn
- 68 Bygning fra Fyn
- 69 Smedje fra Ørbaek, Fyn
- 70 Gård fra Lundager, Fyn
- 71 Husmandshus fra Dänemars, Lolland
- 72 Husmandshus fra Isagen, Lolland
- 73 Stubbemølle fra Karstrup, Sjælland
- 74 Brugstøtning og forsamlingshus fra Stedager, Fælster
- 80 Tømrer- og smedeværksted fra Borre, Men
- 81 Transformatorårn fra Åbølæs, Men
- 82 Smede- og maskinværksted fra Hynkeby, Fyn
- 83 Station fra Øresundsvæj, Amager, Under opførelse
- 84

FRILANDSMUSEET BREDE VÆRK

Rykning er tilladt på spisepladserne
Pas på museumsgenstande, dyr og planter
Læreren har ansvar for sin klasse under
museumsbesøget
Rigtig god fornøjelse på Frilandsmuseet

- 1 INDGANG
- 2 BUTIK
- 11 RESTAURANT
- 3 KIOSK
- 4 TOILETTER
- 5 HANDICAP-TOILETTER
- SPISEPLADS - (RYGNING TILLADT)
- 41 SKOLESTUE - Åben for undervisning besøkt på verfi@natmus.dk
- 42 HESTEVØGNSKØRSEL - Køretider oplyses i informationen
- 6 PARKERING
- 7 BUS (184,191,194)
- 8 FESTPLADS
- 9 VÆRNSTEDER - DRIFTSBYGNINGER
- 10 BREDE HØVEDBYGNING
- 11 GARTNERI OG PARK
- 12 ARBEJDEBOLIG
- 13 INDUSTRISTILLINGER
- 14 STATIONSBYEN

0 m 100 m